

William Shakespeare

II. Richárd

rendező Tompa Gábor

OKTATÁSI SEGÉDANYAG VIGSZÍNHÁZ

bemutató | Pesti Színház | 2019

VIG

Az oktatási segédanyagról

A Vígszínház oktatási segédanyagait azért hoztuk létre, hogy kiegészítsük az előadások élményét, illetve hozzájáruljunk annak továbbgondolásához és tanításához. Elsődleges célunk, hogy megkönnyítsük a pedagógusok számára a diákok felkészítését az adott előadásra, és a színházi látogatás után annak közös feldolgozásához nyújtunk segítséget. A segédanyagokban összegyűjtjük a drámákkal kapcsolatos lényegesebb történelmi, színház- és irodalomtörténeti információkat, háttérismereteket, amelyek a diákok előzetes tudását egészíthetik ki. A csomag magában foglalja az előadás után megtárgyalandó fontosabb kérdéseket és szempontokat, melyek a darab megértéséhez nyújtanak segítséget – így a darabok tartalmi összefoglalóját, a szerző életrajzát, rövid történelmi áttekintést, karakterleírásokat, előadás-történetet, lehetséges esszé- és vitatémákat, levezető játékokat és ötleteket további szempontok megvitatására.

az oktatási segédanyagot készítette | Balassa Juszti drámapedagógus
előadásfotók | Dömölky Dániel

William Shakespeare

II. Richárd

rendező | Tompa Gábor

fordító | Spiró György

II. Richárd

Henrik Bolingbroke

Királyné

John of Gaunt

York

York hercegné

Aumerle

Thomas Mowbray

Bagot

Green

Bushy

Northumberland grófja

Ross

Carlisle püspök

Gloster hercegné

Salisbury

Scroop

Első hölgy/Első nővér

Második hölgy/Második nővér

VECSEI H. MIKLÓS

IFJ. VIDNYÁNSZKY ATTILA

BACH KATA

KARÁCSONYI ZOLTÁN

LUKÁCS SÁNDOR

IGÓ ÉVA

KISS GERGELY MÁTÉ

OROSZ ÁKOS

JÓZAN LÁSZLÓ

HORVÁTH SZABOLCS

ORBÁN LEVENTE

OROSZ ÁKOS

KOPEK JANKA

BORBICZKI FERENC

IGÓ ÉVA

HORVÁTH SZABOLCS

ORBÁN LEVENTE

IGÓ ÉVA

KOPEK JANKA

Súgó

Ügyelő

A rendező munkatársai

SZABÓ TAMÁS

EPERJESI ANIKÓ

EFSTRATIADU ZOÉ, SZILÁGYI BRIGITTA

OKTATÁSI SEGÉDANYAG

William Shakespeare **II. Richárd**

Eredeti zene	VASILE SIRLI
Az előadásban részleteket használunk <i>Peteris Vasks Lonely Angel</i> című művéből.	
Díszlet	ANTAL CSABA
Jelmez	KISS BEATRIX
Világosítás	HLINKA MÓNI
Dramaturg	VISKY ANDRÁS
Dramaturg asszisztens	FABACSOVICS LILI

A Pesti Színház előadásának rendezője

Tompa Gábor

Rendező, költő, egyetemi tanár, színházigazgató

Erdélyi születésű rendező, aki magyar mesterek (Tompa Miklós, Harag György) mellett a román színház világhírű rendezőitől tanult Bukarestben. Művész családba született, édesapja színházi rendező, édesanyja színésznő volt. Rendezéseiben a román és a magyar színházi hagyományok ötvöződnek. A képszerű fogalmazásmód és a realista iskolából származó gondos szövegelemzés és színészvezetés egyaránt jellemzi. Ezek a jegyek mutatkoznak meg a Vígsház II. Richárd előadásában is.

Tompa Gábor

William Shakespeare

Író, költő, színész. A drámairodalom és a színháztörténet egyik legjelentősebb alakja. Az őt követő korszakok számára örök viszonyítási pont. Egyes korok csodálják, mások ugyan elismerik nagyságát, de nem értik műveinek csapongó jellegét és kidolgozatlanságát. Életéről kevés adat maradt ránk. Színházzal kapcsolatos tevékenységének első biztos adata 1595-ből való, amikor a Chamberlain's Men (A főudvarmester emberei) nevű társulat tagjaként fellépett a királynő előtt. A társulat I. Erzsébet bizalmát élvezte, és amikor utódja, I. Jakab lett a király, ő is átvette a társulatot, amely ettől kezdve a King's Men (A király emberei) nevet viselte. A társulat ekkor építette fel a Globe Színházat, mely a korszak jelentős színházává nőtte ki magát. Itt mutatták be a Shakespeare darabok többségét. Ekkor már nem csak írója, színésze és próbavezetője (a mai rendező előképe), de részvényese is a színháznak. Bevételei jelentősek voltak, később több házat is vásárolt szülővárosában, Stratfordban.

Drámáinak alapvető jellemvonása az egymás mellé helyezett motívumok kontrasztja. A szent a profánnal, a valóság az álommal, a dráma a komikummal keveredik. Az egymás mellé helyezett motívumok ellentmondásossága adja meg szövegeinek egyedülálló hatását. Peter Brook rendező kiemeli, hogy „Shakespeare nem foglal állást, nem propagál ilyen-olyan igazságokat, nem kínál vezérfonalat az élettől való megbirkózáshoz. Problémákat vet fel, anélkül, hogy korhoz kötött válaszokkal ködösítené el őket, és ezáltal újra meg újra kihív minden nemzedéket: találják meg ők a saját álláspontjukat.”

Shakespeare szövegeire jellemző a szabad, gyakran következtelen időkezelés és az egymás után következő jelenetek epizód szerűsége. Jelenetei önállóan állnak a lábukon, gyakran ellentmondásba keveredve más jelenetekkel. Műveinek alapegysége nem a darab, hanem a jelenet. „A költő (Shakespeare) mindig azt mondatja szereplőivel, ami az adott helyen éppen szükséges, hatásos és jó, és nem sokat aggályosodik arra ügyelve, s azt számíthatva, hogy e szavak netán látszólagos ellentmondásba kerülnek egy másik részlettel.” – írja Fodor Géza Shakespeare tanulmányában (Fodor Géza: Shakespeare Hamlet – „film”-je). Shakespeare nem szánta nyomtatásba adni színházi

szövegeit. Úgy gondolta, hogy azok csak a pillanatnak, a színháznak íródnak és nem az olvasóközönségnek. Arra fordította a legnagyobb figyelmet, hogy a színpadon izgalmas, érdekes, élő alakokat és helyzeteket hozzon létre.

William Shakespeare

10 érdekesség a reneszánsz kultúráról

1. A reneszánsz újjászületés egyik megalapozója egy fiatal firenzei építész, Filippo Brunelleschi volt, aki túllépve a gótikus építészet formanyelvén kialakította saját építészeti arányait és formáit. Brunelleschi tökéletesen ismerte a gótikus stílust és tanulmányozta az antik építészetet is, melyeknek segítségével képes volt megvalósítani elképzeléseit. Mintáját körülbelül 500 évig követte az európai építészet jelentős része.

Filippo Brunelleschi leghíresebb műve: A firenzei dóm kupolája

2. Szintén Filippo Brunelleschi nevéhez fűződik a perspektíva ábrázolás matematikai képletének leírása is, mely alapjaiban változtatta meg az európai festészet korábbi formáit.

3. A reneszánsz művészet a valóság ábrázolására törekedett. A korábbi kecses, hullámzó vonalak, álmatag szépség és kedves motívumok halmozása helyett drámai jeleneteket, valódi tárgyakat és alakokat alkottak. Az új ábrázolásmód minden bizonnyal megdöbbenetete a korszak nézőjét.
4. A XV. század elején a festők, az ábrázolás hitelessége miatt elkezdtek természet után festeni, vagyis, amennyiben ez lehetséges volt, igyekeztek valóban jelen lenni a megfestett eseményeken. Ennek egyik legelső emléke Jan van Eyck Az Arnolfini házaspár című festményén látható. A festő a kép közepére egy tükroret festett, melyben ő maga is látszik, illetve a kép közepére feltűnően nagy betűkkel odaírta: „*Johan van Eyck jelen volt*”.

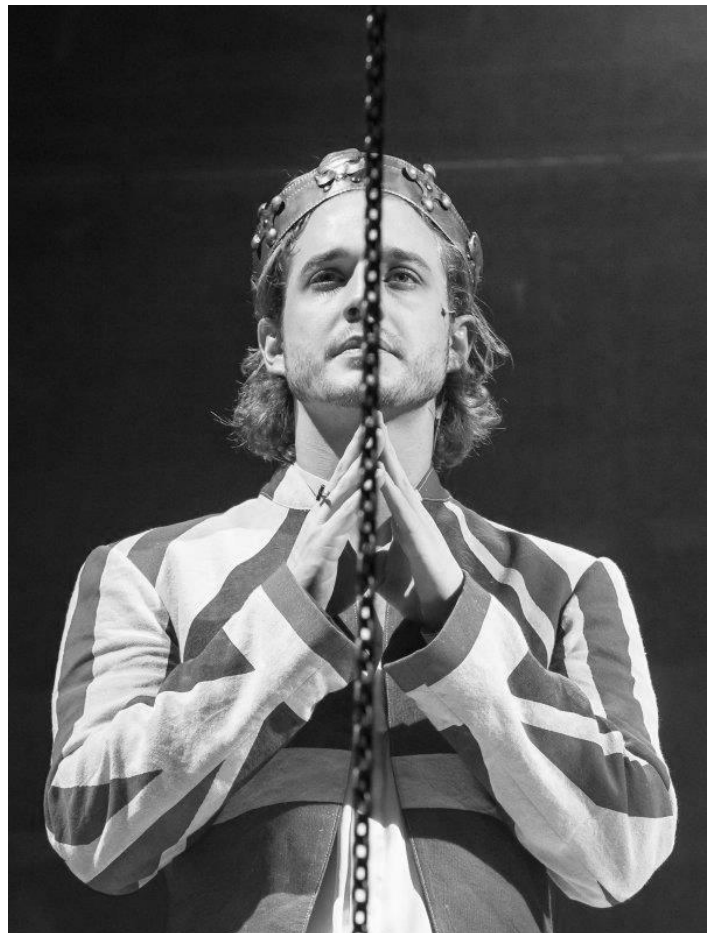
Jan van Eyck Az Arnolfini házaspár című festménye

5. A reneszánsz törte meg az európai kultúra és műveltség egységét. Korábban a különböző országokban ugyanaz volt a művészet fejlődésének iránya és ugyanolyan célkitűzésekkel alkottak az egymástól távol élő művészek. A reneszánsz korban különböző módon kezdtek kísérletezni például a festők, akik céhekbe tömörülve megalapították saját városuk festőiskoláit.
6. A XV. - XVIII. század közötti időszakot gazdasági és politikai szempontból is meghatározta a művészetpártoló Medici család. A család vagyonát a bankár Cosimo de Medici alapozta meg, aki korábban a világ egyik leggazdagabb embere volt. Vagyonával annyira nem szeretett kérkedni, hogy állítólag ló helyett öszvéren járt.
7. A képnymtatás jó néhány évtizeddel megelőzte a könyvnyomtatást. A XV. század közepétől a szent képek, a vallásos képsorozatok mellett játékkártyákat és humoros nyomatokat is készítettek.
8. A kulturális forradalom mellett a korszakban megváltoztak az étkezési szokások is. Ennek legfontosabb alapját az Amerikából érkező új alapanyagok (többek között: paprika, paradicsom) adták. Az ételekre jellemző volt az extrém kivitelezés és a pompás tálalás. Hunyadi Mátyás esküvőjén összesen 24 fogást szolgáltak fel. Ehhez kapcsolódó érdekesség, hogy a szintén Amerikából érkező kakaóbabot olyan nagy kincsként kezelték, hogy a spanyol uralkodók több mint 100 évig nem engedték ki országukból.
9. A reneszánsz legnagyobb zsenije Leonardo Da Vinci egyáltalán nem számított műveltnek a korszakban. Művésznak tanult Itália egyik legnagyobb mesterénél Andrea del Verocchionál. Leonardo keveset olvasott és nem fogadott el semmit addig, amíg saját szemével nem látta azt. Jegyzeteit jobbról-balra haladva írta, így csak tükörben olvashatók. Talán azért tett így, hogy senki más ne tudja elolvasni szövegeit és ne vádolhassák eretnekséggel az olyan mondatokért, mint hogy „a nap nem mozog”, amit körülbelül 50 évvel Kopernikusz előtt írt le.

10. Michalangelo nem akarta elvállalni az azóta a világ egyik legismertebb freskójaként számon tartott Sixtus-kápolna mennyezetének megfestését, mert önmagát nem festőnek, hanem szobrásznak tekintette. Kisebb sértődés után végül egyedül, segédek nélkül vágott bele a munkába. 4 év alatt készült el a 14x39 méteres freskóval, melynek munkálatait mindvégig háton fekvé kellett végeznie.

A II. Richárd című dráma szövegének kiadásáról

Shakespeare maga is négy kiadását élte meg a műnek, ami mutatja, hogy milyen népszerű volt a II. Richárd szövege és az abból készült előadás. A különböző kiadott változatok nem ugyanazt a szöveget tartalmazták. Ennek egyik legfontosabb oka a cenzúra volt. Erzsébet királynő uralkodása idején a trónfosztás jelenet nem kerülhetett bele sem az előadásba, sem a nyomtatott példányokba. Utódja, I. Jakab idejében a cenzúra engedékenyebb volt, így az említett négy kiadás közül a második kettőben már a bővített szöveg változat szerepelhetett. Az újabb kiadások, reklám gyanánt rá is írták a példányokra, hogy „a parlamenti jelenetnek és Richard király letételének új hozzátételeivel” ellátott szövegről van szó.

Vecsei H. Miklós, mint II. Richárd

Feladat

Jelenet készítés, elemzés

A II. Richárd című dráma és a Pesti Színházban tartott előadás egyik emlékezetes pillanata, amikor a lemondásra kényszerített király széttöri tükrét.

Richárd:

Majd megnyugszanak: felolvasom én

A bűneimet a valódi könyvből,

*Ahová beíratlak – önmagamból.
Jön kísérő a tükörrel
Add hát a tükröt, abból olvasok.
A ráncaim nem mélyebbek? A bánat
Annyiszor pofozott meg, mégse vágott
Mélyebb redőket? Hízalgő tükör!
Mint kegyenceim boldogabb időkben,
Te is hazudsz nekem! – Hát ez az arc
Kedveskedett tízezreknek naponta?
Hát ez az arc sugárzott, mint a Nap?
Ez volna arcom, mely látta kudarcot,
És Henrik könnyű harccal tépte le?
Törékeny dicsfény csillog rajta még,
De maga az arc éppolyan törékeny.
(Földhöz vágja a tükröt)
Tessék, itt van, száz szilánkra hasadva.
Látod, néma király, ez a tanulság:
Arcomat gyorsan törte szét a bánat.*

- Mit jelent számotokra a tükör ebben a jelenetben?
- Milyen más, ettől a jelenettől független jelenése lehet egy tükörnek?

Beszéljétek erről kisebb (4-5 fő) csoportokban, majd készítsetek olyan jeleneteket, melyeknek központi tárgya a tükör. A jeleneteknek nem kell kapcsolódniuk a II. Richárd előadáshoz. Gondolkodjatok szabadon, bármilyen helyszínen, időben és szereplőkkel játszódhat a jelenet. Készíthettek szöveges vagy akár némák jeleneteket is. Ha készen vagytok, mutassátok be egymásnak és utána beszéljétek meg közösen a látottakat.

Kik voltak ők?

Részletek Tótfalusi István: Ki kicsoda Shakespeare világában című könyvéből

II. Richárd – angol király (1366–1400, uralk. 1377–1399), Edvárdnak, a „fekete herceg”-nek, III. Edwárd elsőszülött fiának a fia, az azonos című krónikás színmű központi alakja. Unokaöccsét, a népszerű Bolingbroke -ot (a későbbi IV. Henrik királyt) átlátszó ürüggyel száműzte, majd amikor ennek apja, Lancaster meghalt, címétől és minden vagyonától megfosztotta örökösét. Ezután hadsereget toborzott a fellázadt Írország pacifikálására; távollétében Bolingbroke visszatért a kontinensről, sereget gyűjtött, és az ország tekintélyes részét hatalmába kerítette. ~ visszafordult ír földről, de serege cserben hagyta, s ő kénytelen volt ellensége előtt megalázkodni, s a valójában ki sem mondott követelésnek engedve trónjáról

II. Richárd angol király

leköszönni. Utóda Pomfret várába záratta, s itt nem sokkal utóbb az új király hívei, uruk hallgatóságos beleegyezésével, felkoncolták. – A Shakespeare által színre állított királyok között talán ~ a legbonyolultabb jellem. Hetyke döllye, önkényeskedése és ifjonti kíméletlensége adnak tápot a vele szemben állók érzelmeinek; olyannyira meg van győződve méltósága isteni eredetéről, hogy önnön bukását szinte kozmikus kihatású katasztrófaként éli át. Jelleme nemesebb vonásai a bukás után lépnek előtérbe: teátrálisan eltúlzott megalázkodásával erkölcsileg ellenfelének fölébe kerekedik; pátozzsal viseli fogságát, és oroszlánsként küzd a meggyilkolására érkező pribékekkel az utolsó leheletig. A gyakran pózoló, önnön mártiriumában szinte dekadens kéjjel tetszelgő ember itt szerepével összeforr, sorsát maradéktalanul vállalja. Ez a nem minden tehetség nélkül való, elkényeztetett ifjú uralkodó azért hull ki a történelem rostáján, mert mind a jó király nemes és bölcs erélye, mind a zsarnok

következetes kíméletlensége hiányzik belőle; önmagát sajnálja, miközben hibái és pipogyasága folytán egy ország törvényes rendje bomlik meg, majd egy évszázadnyi áldatlan háborúságot okozva.

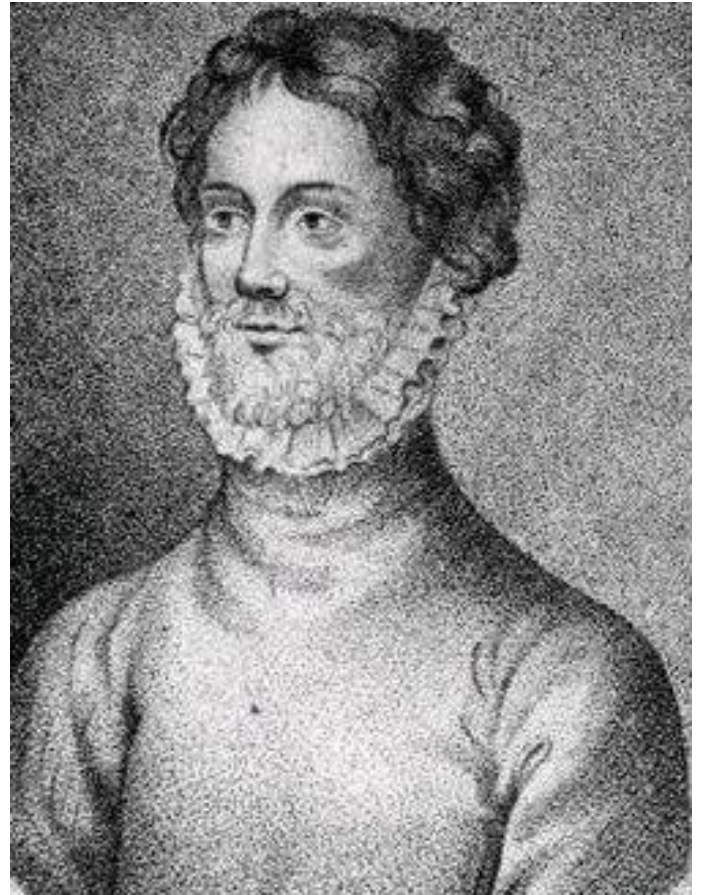
Lancaster [lenkeszter] – c, ~ hercege (1340-1399), III. Edwárd angol király negyedik fia, a II. Richárd című krónikás színmű szereplője. Unokaöccse, a címszereplő király száműzte az idős ~ fiát, Bolingbroke-ot (később IV. Henrik) hat esztendőre. ~ hamarosan súlyos betegségbe esett, és halála előtt szemére vetette az ifjú királynak, hogy elherdálta az ország anyagi és erkölcsi erejét, és kegyenceit hízlalta vele. A hiú és gőgös uralkodó arcátlanul vágott vissza, s nagybátyja halála után azonnal rátette a kezét annak vagyonára, semmibe véve másik nagybátyja, York intelmeit. ~ fia, majd

John of Gaunt

unokája és dédunokája is király lett, a Plantagenet dinasztia Lancaster ágát alkotva, amely utóbb a York-házzal vívta meg a Rózsák háborúját. Kedvesétől, Catherine Swynfordtól született s később törvényesített fiai a család Beaufort-ágát alkották. IV. Henrik törvényben zárta ki őket a trónutódlásból, de leszármazottaikkal együtt jelentős szerepet játszottak egy évszázad hatalmi harcaiban.

York – Edmund of Langley, ~ hercege (1342–1402), a II. Richárd című krónikás színmű szereplője. Mélységesen helytelenítette a címszereplő önkényeskedését, különösen arcátlan és kegyeletsértő fellépését bátyjának, Lancasternek halálos ágyánál, de iránta való hűségében nem ingott meg. Mikor a király elvonult az ír háborúba, ~t nevezte ki helyettesének; ekkor másik unokaöccse, Bolingbroke (a későbbi IV. Henrik) visszatért száműzetéséből, hogy jogtalanul elkobzott örökségét visszakövetelje, ám ~ még őt is megróttá, és csak hadai gyengesége miatt nem szegült szembe vele. Utóbb a parlament előtt Bolingbroke jogszerűnek tekinthető körülmények között vette át a koronát Richárdtól, és ~ rendíthetetlen lojalitása azonnal az új király oldalára állt át. Még idősebb fiára, Aumerle-re is a legsúlyosabb büntetést követelte, amikor az felségárulónak bizonyult. Másik fia, Cambridge ugyancsak árulásba keveredett, és ő a vérpadon végezte, ám leszármazottai a Rózsák háborújában nagy szerepet játszó York-házat alkották, és három királyt adtak az angol trónnak.

Edmund of Langley

IV. Henrik – angol király (uralk. 1399-1413), szereplője a II. Richárd és a kétrészes IV. Henrik című krónikás színműveknek, az előbbiben Bolingbroke néven. Lancaster fia volt, és unokafivére, II. Richárd király hat esztendőre számúzta, mert annak hívét, Norfolkot súlyos vádakkal illette a király előtt. Amikor ~ hírül vette, hogy apja meghalt és a király az elhunyt minden vagyonára rátette a kezét, önkényesen visszatért Angliába, s Northumberlandtól megfiától, Hóvértől támogatva fellépett Richárd ellen; sok más befolyásos nemes mellett megnyerte nagybátyját, York herceget is. Esküt tett, hogy nem a trónt, csak a saját sérelmeinek orvoslását kívánja; hadai azonban egyre gyarapodtak

az elégedetlenekkel, s mire Richárd sietve visszatért írországi hadjáratából, sereg nélkül maradván kénytelen volt lemondani a trónról rokona javára. Az új király bántatlanságot ígért neki, mégis Pomfret várába záratta, ahol hívei az ő sugallatára meggyilkolták a levetett uralkodót. Egy szentföldi hadjárat terve éveken át foglalkoztatta ~et, de az ő uralmát is háború, majd pártütések nyugtalanították. Főképp egykori segítőivel gyűlt meg a baja; Northumberland és Hóvér felkelést szerveztek ellene. A lázadást a király leverte fiának, Harry hercegnek a segítségével, aki párviadalban megölte az ifjú Hóvért. Ezzel nagy örömet szerzett apjának, aki régóta aggódva figyelte a trónörökös kicsapongó életmódját. A lázadás később újra fellobbant, s a már súlyosan beteg király helyett fiai szálltak csatába; Lancaster törbe csalta és hitszegő módon kivégeztette a felkelés három vezetőjét. A haldokló király számot vetett vétkeivel, és megnyugodva hagyta a trónt megkomolyodott fiára, aki V. Henrik néven kiváló uralkodó lett.

A történelmi ~ volt a Plantagenet dinasztia Lancaster-ágának első uralkodója; nem csak a rivális főúri frakciókkal kellett megküzdenie, hanem a parlament ellenállásával és az állandó pénztelenséggel is; egyebek közt ezért sem folytatta nagyapja, III. Edwárd

IV. Henrik, angol király

harcias franciaországi politikáját. A shakespeare-i felfogás szerint ő követi el a törvényes király elleni lázadásával az eredendő bűnt, amely hosszú időre zavart támaszt az utódlás megnyugtató rendjében, s végső soron a „rózsák” véres háborújához vezet. Ezt a vétkét tetézi a hálátlansággal és zsarnoki arroganciával, amelyet egykori segítőitársai iránt tanúsít, s amely azok lázadását kiváltja. Bűnhődése, hogy akkor kell meghalnia, amikor minden ellenfelétől megszabadult. Alakja a II. Richárdban rajzolódik ki a legmarkánsabban; a nevét viselő kétrészes dráma már fiát és annak környezetét, illetve a királyellenes erőket állítja figyelmünk előterébe.

Feladatok

Kis csoportos beszélgetés, beszámoló

- Mit gondoltok, milyen a jó vezető?

Keressetek olyan tulajdonságokat, amelyek szerintetek a jó vezetőt jellemzik.

Dolgozzatok kisebb 3, 4 fős csoportban és csak olyan tulajdonságot gyűjtsetek, amiben mindannyian egyetértetek. Ha elkészültetek osszátok meg a többi csoporttal, hogy mire jutottatok. A végén megvizsgálhatjátok, hogy milyen tulajdonságok azok, amelyekkel az egész osztály egyetért.

Esszé

A II. Richárd második felvonásának első színében így fogalmaz a haldokló Gaunt II. Richárd kapcsán:

Gaunt:

*A túl mohó tűz magát falja fel,
Lassú eső tart soká, nem a zápor,
A túlhajtott ló túl hamar kidől,
A torkosnak torkán akad az étel,
A hiúság, mint éhes keselyű,
Zsákmány fogytán felfalja önmagát.*

Az előadást látva mit gondoltok, igaz volt-e állítása a királlyal kapcsolatban? Valóban ez okozta II. Richárd bukását? Az előadás mely pontjain érték tetten a Gaunt által felsoroltakat?

Shakespeare kora és a jövedelmező színház

A történelem talán legismertebb írójának életében a színház virágkorát élte. A színházban dolgozók nagy része a korszak átlagához képest jóval magasabb színvonalon élt. Ennek alapja, hogy a művészek egyben tulajdonosai is voltak a hatalmas népszerűségnek örvendő intézményeknek. A 100-150 ezer lakossal rendelkező Londonban egy napon körülbelül 3-4000 ember töltötte az idejét színházban. Az előadások 2 és fél, 3 óra hosszan tartottak. A délutáni előadásokat úgy kellett befejezni, hogy még mindenki hazaérjen sötétedés előtt. Délután játszottak, délelőtt új előadást próbáltak a társulatok. Sok bemutatót kellett tartani, mert gyorsan cserélődött a repertoár. Shakespeare II. Richárd című darabja az egyik legtöbbet játszott előadás volt, körülbelül 30 alkalommal játszották.

A felújított Globe színház

A társulatok a bevételből éltek, Shakespeare élete során a belépő ára folyamatosan nőtt. A legdrágábbak a színpadon lévő székek voltak, melyek megvásárlásával a néző testközelből láthatta, hallhatta a színészeket. A bemutató előadások dupla annyiba keltek, mint a már műsoron lévők. A társulatok közös vagyonát

képezték a jelmezek és a kellékek. Korabeli leírások alapján tudható, hogy volt olyan jelmez, amely egy nagy méretűnek számító ház árának harmadába került, vagyis a jelmezek nagyon komoly értéket jelentettek. Díszlet nem volt.

Előadás a Globe színházban

Sok pénzt fizettek az íróknak is a szövegeknyvekért. Korabeli szokás szerint a bemutató utáni első előadás teljes bevétele az íróé. Így történhetett meg, hogy Shakespeare maga is olyan komoly összeggel rendelkezett, mellyel részvényeket vásárolhatott és így tulajdonosa lehetett egy színháznak. A színházat, a drámák megírását és színrevitelét üzletnek tekintették és a színházak úgy működtek, mint a korabeli céhek. Erről árulkodik, hogy az inasok 10 éves korukban kerültek a színházhoz, ugyanúgy, mint bármilyen más mesterség esetében. Nagyon sok utód felnevelésére azonban nem volt szükségük, mert a kisebb szerepek eljátszása után, felnőtt korba lépve már ritkán maradt hely a társulatban, hiszen a főszerepeket a részvényesek játszották, akiknek száma nem haladhatta meg a tizenkettőt. Csak akkor volt szükség utódra, ha egy részvényes meghalt. Részesedését és szerepeit is megvehetette az utódja, aki ezzel szintén a haláláig részvényes maradhatott. A színészek igazi

hírességek voltak, valószínűleg a lakosság jó része ismerte őket és miattuk ment el az előadásra, keresetük az átlagos fizetés sokszorososa volt. (Spiró György: Shakespeare szerepösszevonásai, Európa Kiadó, 1997)

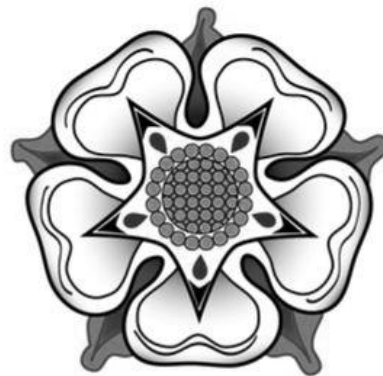

Történelem és színház

Richárd bukása és Henrik trónra lépése a középkor végének kezdete és ezzel együtt a reneszánsz előszele. Miközben kulturálisan egy új korbba lép Európa, Angliában száz évnyi belső háború és trónviszály kezdetét is jelenti ez az időszak. A York és a Lancaster ház küzdelmének tetőpontja a Rózsák háborújának nevezett időszak lesz, mely harminc éven át tartó háborúskodást jelent az ország számára.

Lancaster Rose

York Rose

A rózsák háborújában harcoló két család címere

Shakespeare életében a II. Richárd volt a legnépszerűbb darabja. Minden bizonnyal saját korának bírálataként írta meg II. Richárd történetét. Népszerűségének alapja, hogy ebben a drámájában ismertek rá leginkább saját korukra a nézők. Erzsébet királynőnek több, II. Richárdéhoz hasonló intézkedése volt. A tékozló gazdaságpolitika és az ennek következtében bérbe adott javak ugyanúgy jellemezték Erzsébet királynőt, ahogyan korábban Richárdot. Az uralkodót körülvevő, hatalmat szerző, ám arra méltatlan személyek jelenléte, szintén párhuzamos vonásnak tekinthető a két uralkodó esetében. Az anyagi kérdések, az ország vagyonának elherdálása minden más Shakespeare műhöz képest nagyobb hangsúlyt kap a II. Richárdban.

részlet a Pesti Színház előadásából

Feladat

Vita

A börtönben ülő Richárd utolsó monológjában mintha nem csak a saját életének, de az egész emberi létnek az összegzését adná:

Richárd:

*Akármi legyek,
Én is, más is, és minden egyes ember
Telhetetlen, míg bele nem törődik,
Hogy semmi.*

Egyetértetek Richárd gondolatával vagy vitatkoznátok vele?

- A csoport egy tagja lépjen Richárd szerepébe és érveljen az állítás mellett, míg valaki más képviselje az ellen oldalt. Az érveléshez használjátok II. Richárd király történetét, példáitokat a látott előadásból vegyétek.
- Ugyanezt a vitát Richárd történetétől függetlenül is folytathatjátok, általánosan az emberi létezésről.